

De geboorte van Albert Barentsen tegen de achtergrond van de Grote Oorlog.

het Kiel in 1914

Vader Leunis Barentsen werkt als administratief bediende in het magazijn van de Minervafabriek aan de Karel Oomsstraat en woont (sinds het najaar van 1909) op een kamer in de Abdijstraat 232.

Moeder Florentine Alexandre werkt als onderwijzeres in de "Blekké School" aan de De Bosschaertstraat en woont (sinds december 1913) op een kamer in de Wittestraat 106.

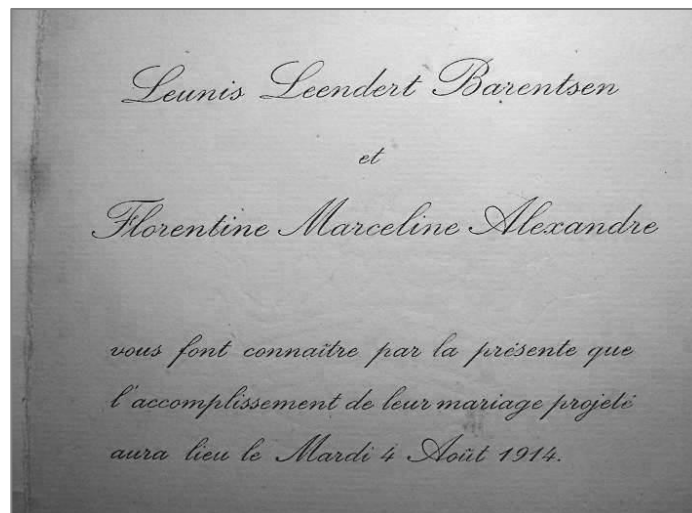
Donkere wolken komen in die dagen op aan de internationale hemel...

Leunis : *"Wij, en de meeste mensen met ons, konden ons niet voorstellen dat in onze beschaafde wereld een oorlog mogelijk was. De pers was pessimistisch en hoe meer het naar onze trouwdag ging, hoe meer ook het volk zich bedreigd voelde. Men vroeg zich af wat zal er gebeuren en hoe zal in onze dagen een oorlog zijn. In de krantenkronieken van den oorlog kan men lezen hoe iedere volgende dag al gewelddadiger was dan de voorgaande. De officiële berichten zijn geruststellend maar iedereen weet dat het niet waar is."*

augustus 1914

Florentine en Leunis trouwen op 4 augustus. Florentine is dan 3 maand zwanger.

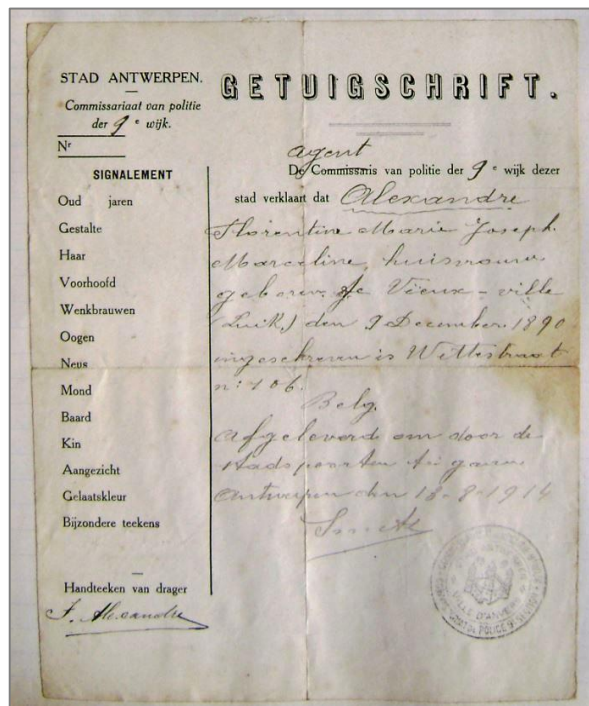
Diezelfde dag valt het Duitse leger België aan de oostgrens binnen.

In Antwerpen wordt dag en nacht gewerkt met vele vrijwilligers: bomen worden gekapt, villa's afgebroken, kortom alles wat het zicht kan hinderen. Schuilplaatsen worden opgetrokken op verschillende plaatsen, overstromingen vlakbij de forten van Kapellen tot Kontich worden uitgevoerd. In de stad wapperen de Belgische, Franse en Engelse vlaggen.

15 augustus : De Koning en Koningin en de regering vestigen zich te Antwerpen. De Koning voert het bevel over het leger.

18 augustus : De forten rond Luik zijn gevallen. Koning Albert I beveelt het Belgische leger zich terug te trekken in Antwerpen.

27 augustus : Er ontschepen Britse marinesoldaten in Oostende om in Antwerpen het Belgische leger te versterken. Het neutrale Nederland heeft geweigerd ze binnen te laten via de Schelde om zo in Antwerpen zelf te ontschepen.

september 1914

Leunis en Florentine wonen nog een kleine maand samen in de Wittestraat en verhuizen begin september naar de **Kruishofstraat 160**. Op 24 september worden ze in het bevolkingsregister daar ingeschreven :

7	Barentsen	Leunis Eendert	Aerostatique (Hof)	Henn te Antwerpen	Holland kantoorbed.	abwy 232. w.g.
8	Alexandre	Florentine Marx-Josef Munellina	Vieux Lille abd. (Luit)		Holland James-rendr. Wijers	Wittc 106 w.g.
			22-9-1884	4-8-1914		
			4-12-1890			

Leunis : *"Als dan ons nieuw verblijf is ingericht gaan we er wonen : Kruishofstraat tegenover het plein en de Aerostatique Militaire. 1 september 1914"*.

30 september : bombardement van Lier, Duffel, Mechelen en drie dagen van bombardementen op de zuid-oostelijke forten van de grote gordel rond Antwerpen.

2 oktober : de forten zijn ten dode opgeschreven. Ze kunnen hun rol van fort om de vijand tegen te houden niet meer spelen en worden verlaten door het vestingsleger.

oktober 1914

2 oktober : Vanaf het balkon van het Paleis op de Meir te Antwerpen stelt Koning Albert I de bevolking gerust terwijl in de verte het geschut te horen is.

3 oktober : Een Duits vliegtuig strooit briefjes boven Antwerpen uit, waarin de bevolking wordt opgeroepen zich over te geven.

Leunis : *"In de kronieken kunt u o.a. lezen dat het Belgische veldleger op Antwerpen is teruggetrokken en dat de Duitschers verder naar Antwerpen opdringen. Maar! Officieel zingt men 'tout va très bien madame la Marquise'. We zien echter nu ook vluchtende mensen van dichterbij passeeren. Met hun armzalige bezittingen of datgene wat ze willen redden op één of andere rijtuig geladen en vrouw en kinderen er op of er naast, maken ze een treurige indruk.*

Ook mensen uit onze buurt vertrekken. Wij willen ons huishoudentje wat ons al zoo dierbaar is niet in de steek laten, wij blijven. Sinds eenige dagen zijn alle scholen ingenomen door een Engelse brigade die ook al in het voorterrein is en zijn mannen vervoert op Londense autobussen met een verdiep en Engelsche opschriften. De Tommies verbroederen met de Kielse jeugd en onze rakkers kennen al de waarde van een sixpence, halfpenny enz. Overal ziet men militairen, militair gerij, roode kruiswagens enz."

6 oktober : Britse marine-infanteriebrigades en het Belgische leger trekken zich terug binnen de binnenste fortenlijn (Brialmontomwalling). Het gevolg is dat de Duitsers hun kanonnen binnen schietbereik van de stad kunnen plaatsen. De militaire gouverneur van Antwerpen laat aan de bevolking weten dat wie dat wil mag vertrekken. Er begint een exodus van Belgen die naar het neutrale Nederland vluchten. De vluchtelingen worden er goed onthaald. Anderen trekken via de kuststreek naar Frankrijk of proberen via Oostende Groot-Brittannië te bereiken.

Leunis : *"We gaan samen een wandeling doen naar Wilrijk. Voorbij het dorp zien we in de verte een Duitse kabelballon. Aan de horizon veel rook van in brand geschoten huizen. Een soldaat onderwijzer die Flore kent zegt ons dat ze in loopgraven gelegen hebben verderop. Ze werden beschoten door védragende Duitse kanonnen waartegen de Belgische artillerie machteloos staat. Ze wachten nu op verdere bevelen. De meeste mensen die men ontmoet zijn geneigd u te vertellen wat zij weten en zijn verlangd van u meer of ander nieuws te hooren. De optimisten zeggen dat het nog wel eenige dagen zal duren eer de Duitschers te Antwerpen zijn. De pessimisten zien ze dienzelfden avond al zoover.*

Leunis en Florentine installeren zich met bed, eten en drinken in de kelder.

Leunis : *“Ons besluit is maatregelen te nemen. We gaan naar huis en vinden onderweg nog een winkeltje waar we nog rijst en bonen kunnen kopen. We gaan ons installeren in de kelder, brengen er ons bed en het noodige eten en drinken voor verscheidene dagen o.a. gekookte rijst en bonen. Tegen de avond komt de stilte. Aan ons plein is het dan pikdonker en men hoort niets meer. We gaan in onze kelder en gaan half gekleed op het bed liggen. Van slapen is geen sprake. De uren kruipen langzaam verder...”*

's Nachts volgt een grote beschieting van de stad. Meer dan 4000 obussen en 140 zepelinbommen vallen op Antwerpen.

Leunis : *“... En dan rond middernacht giert het eerste projectiel over ons huis en we hooren de ontploffing in de stad. Meer kanonnen beginnen te schieten. Het is alsof we met ons twee tusschen vriend en vijand zitten. Wat later gaan we eens aan de voordeur zien. Boven de stad is een roode gloed van hier en daar oplaaiende branden. Dan nemen we het besluit ook naar Holland te gaan.”*

7 oktober : vlucht naar Holland. 100.000-den Antwerpenaars vluchten naar het Noorden. In die mensenmassa gaan ook Leunis en Florentine te voet richting Nederlandse grens. In de late namiddag bereiken ze die grens. Na een inschrijving kunnen ze mee met een tram naar Bergen-op-Zoom en van daar in de nacht met een speciale trein naar Walcheren. Na 2 nachten zonder slaap, een zware reis en de vreselijke spanning, staan ze 's morgens voor de deur van Leunis' ouderlijk huis in Middelburg. Florentine is 5,5 maand zwanger.

Leunis : *“We raken gewoon aan de over ons vliegende granaten en als de dag in de lucht is, staan we gereed met een koffertje waarin waardevolle voorwerpen en eten voor een geheele dag. Het is wel treurig zoo ons klein huishoudentje, waar we zoo gelukkig waren in de steek te moeten laten. Zullen we er nog iets van terugvinden? We gaan over het plein naar de Wilrijkse poort. Onze papieren zijn in orde. De soldaten zeggen ons dat we best doen aan de buitenkant van de stad te blijven. We gaan verder en zien huizen in brand. In het eerst zien we maar enkele mensen maar hoe meer we noordwaarts komen hoe meer mensen met ons gaan.*

Tegen de middag zijn we al een goed eind van de stad. Zoover het oog reikt is de weg vol mensen. Wij zijn jong en stappen flink door. Er zijn echter mensen van alle soort, jong en oud, ook veel die sukkelen. Sommigen hebben te zware bagage en moeten een deel ter zijde van de weg achterlaten, want bij ieder is de drang sterk van voortmaken naar de reddende grens. Het barbaars optreden van de Duitschers heeft de schrik er ingebracht.

Laat in de namiddag bereiken we de grens. De rookwolken van de stad zijn daar niet meer te zien. We moeten weer onze papieren laten zien en we worden als iedereen op een lijst ingeschreven. Gelukkig, we zijn in Holland. Er is veel volk. Als er een tram komt, geraken we er op. In de late avond komen we te Bergen op Zoom aan. De stad is natuurlijk vol Belgen. We drinken iets in een café, eten een boterham en gaan naar het station. Tegen middernacht gaat er een speciale trein naar Vlissingen. We vinden een klein plaatsje in de bomvolle trein en eenige uren later stappen we uit te Middelburg.

Tegen de morgen staan we voor het ouderlijk huis. We moeten niet hard kloppen want de bewoners slapen niet gerust. Wat een geluk elkaar weer te zien. Wat een vreugde en wat waren de oude mensjes en Suze gelukkig ons weer te zien."

8 oktober : Om de totale vernietiging van de stad Antwerpen te voorkomen, beslissen de Belgische en Engelse militaire autoriteiten gezamenlijk om de stad te evacueren. Gedurende de nacht van de 8e oktober verlaten de Koning en de Koningin Antwerpen.

Onder dekking van de nacht wordt de laatste Belgische divisie uit Antwerpen teruggetrokken. De terugtocht verloopt zonder grote problemen. Zo'n 30.000 Belgische soldaten die niet meer kunnen ontsnappen trekken naar Nederland en worden daar geïnterneerd.

9 oktober : Het Belgische leger en de Engelse troepen trekken richting kust. Antwerpen wordt bezet door de Duitsers.

14 oktober : Het Belgische leger stelt zich op achter de IJzer. Britse divisies komen aan te leper.

16 oktober : Het Duitse leger bereikt de Westhoek. Door de onderwaterzetting van het gebied aan de IJzer loopt het front vast in Vlaanderen en nadien in Frankrijk. Dan begint de vier jaar durende loopgravenoorlog, vanaf de Belgische duinen in Nieuwpoort en De Panne tot aan de Zwitserse grens in Frankrijk.

Leunis : "Wat was het voor ons heerlijk rustig te Middelburg. Wel waren er dagen dat men de kanonnen zoo duidelijk hoorde alsof ze aan de gezichtseinder stonden. Maar draaide de wind dan hoorde men niets. Moeder, vader en Suze waren zooals te verwachten was zeer vriendelijk en voorkomend. In latere jaren zegde Flore: wat ben ik blij in 1914 gedurende een tijdje vader gekend te hebben, een lieve aardige man zonder eenige pretentie. Ze maakte ook kennis met familie en vrienden van Middelburg en Vlissingen. Ze zag de boeren en boerinnen in hun eigenaardige klederdracht. Gingen we naar Vlissingen dan zagen we daar in de haven de Sint Annekesbooten liggen. Dan kwam er een oproep van België om terug te keeren. Bekende politieke personen als Frans Van Cauwelaert kwamen in de grensplaatsen de vluchtelingen overtuigen dat in Antwerpen alles weer rustig en geregeld ging en dat niet langer gebruik mocht worden gemaakt van de gastvrijheid. Ook de scholen zouden weer geopend worden. Zoo kwam het afscheid."

In Antwerpen is de rust weergekeerd. Flore en Leunis keren terug naar de Kruishofstraat waar ze hun woning en inboedel ongeschonden terugvinden.

Na de 2 weken verblijf in Middelburg, kan Florentine terug aan de slag in haar school maar Leunis is werkloos, de Minerva-fabriek is een Duitse munitiefabriek met Duits personeel geworden.

Het leven in Antwerpen mag dan terug hernemen en van de Duitse bezetting merken de mensen ogenschijnlijk niet zo veel buiten dan de Duitse controleposten hier en daar in de stad waar ze hun papieren moeten tonen, maar voor velen wordt het leven erg moeilijk, zoals blijkt uit het verhaal van Leunis : *"Op financieel gebied was onze toestand de jaren van den oorlog niet schitterend. Integendeel, we moesten leven van het beginsalaris van een onderwijzeres, wat toen aanmerkelijk lager stond dan dat van een onderwijzer. Ik sprak nog te hoorbaar Nederlands en te veel Belgische bedienden waren nog zonder werk. We hadden een eenvoudig maar degelijk ameublement en verder het hoogstnoodige. Gelukkig hadden we niets op afbetaling maar we leefden op minimum. En omdat de Duitsers onder allerlei voorwendsels en zware bedreigingen van de stad miljoenen eisten, besloot de stad ten einde raad een afhouding te doen op alle lonen van haar personeel. Dit was ¼ voor iedereen. Men gaf daarbij de raad dat men zijn huisbaas zou vragen de huur te lenen en deze te ontvangen zodra de stad het ¼ zou terug betalen. Men spoorde ook de eigenaars aan en zoo kregen wij dat ook gedaan bij onze huisbaas Jan Gervais die caféhouder was in het huis naast ons. Jan was een groote kerel die erg bang was van zijn klein vrouwtje. Zij was over ons niet tevreden omdat wij niet in haar café kwamen als haar andere drie huurders ..."*

januari 1915

Leunis : "We zien het oogenblik naderen dat ons gezin een werkelijk compleet gezin gaat worden en onze lieve vrouw een echte moeder. Het is een tijd dat men zich afvraagt, kan het waar zijn? Zou het mogelijk zijn. Men hoopt en men is ook wat bang. Intusschen begint het aanstaande moedertje te zorgen dat alles op tijd in orde is. Spijtig dat ze geen moeder heeft of een vrouw om eens heel vertrouwelijk mee te spreken. Er is ook nog iets eigenaardig. Flore heeft veel en van alles gestudeerd: letterkunde, geologie, meetkunde, scheikunde enz. Ook tuinbouw en veeteelt kwamen in het programma voor. Ze moest kunnen antwoorden op de vraag 'wat zijn de voornaamste kenmerken van een goede melkkoe?' maar van de verzorging van een zuigeling, daar was nooit van gesproken. Geen nood, we kochten een paar populaire werkjes over de zuigeling en we wachtten de tijd met vertrouwen af."

26 januari 1915

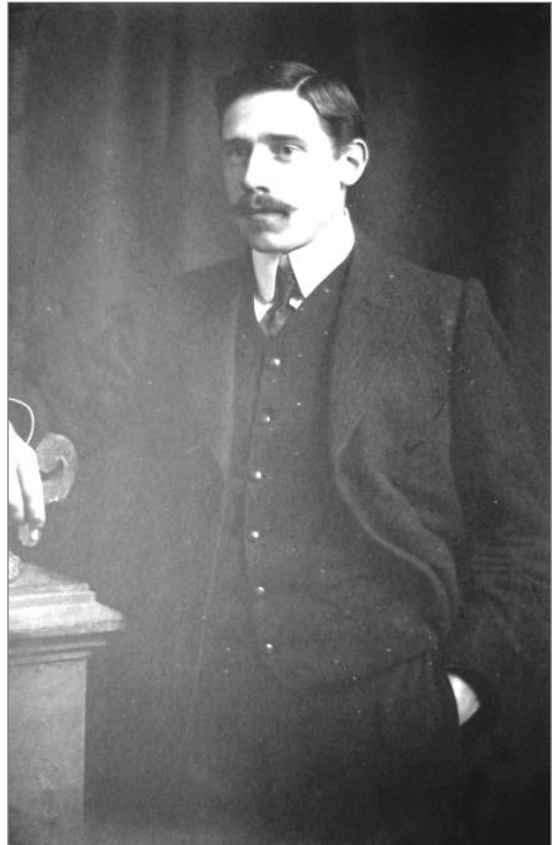
Leunis : "Flore ging als de andere dagen naar school, onbewust van het feit dat ze nog dienzelfden dag moeder zou worden. Toen ze thuis kwam vroeg ze me de verloskundige te gaan halen. We woonden aan het Wilrijks Plein en de verloskundige, madame Wauters, woonde in de Abdijstraat. Het was winter en donker. Bij het naderen van de viaduct werd 'Werda' geroepen. Dat gaf echter geen moeilijkheden. Toen madame Wauters de patiënt onderzocht had, zegde ze "het zal nog wel voor vandaag zijn". En werkelijk, nog voor middernacht was onze zoon daar, was alles verzorgd, had ik madame voorbij de Duitse schildwacht terug gebracht en lagen we daar in de duisternis zelf ook te bed, als twee overgelukkige mensenkinderen. Twee, neen, nu waren we met drie!"

7	Barentsen	Leunis Eeendert	Ardebolingh h. (1800)	Hem te Antwerpen 4.8.1914	Holland kantoorbede	Alwy 232. Wg
8	Alexandre	Florentina Maria Jozef Marcellina	Nieuw Velle abd. (1810)		Holland gemeensch. Wijers	Witte 206 Wg
9	Barentsen	Kleert Joost	18/10 26.1.1915	Ja	Holland	

Leunis : "We noemden hem Albert naar zijn grootvader van moederszijde en Joost naar de vader van de vader. Na de negende dag moest moeder weer naar school. En vader? Hij bleef thuis en vervulde de rol van baker. Natuurlijk was de moeder wel wat jaloers op de vader die de hele dag met de kleine mocht bezig zijn. De vader-baker zat soms wel eens met de handen in het haar als zoonlief een liedje begon te zingen met veel 'bis'."

Uwre collega's zenden u hunne hartelikhok gelukwenschen en houden er aan den nieuwen naamgenoot van hunnen Koning te feesten; zij zenden u hierbij een klein geschenk, met verzoek dit voor den jongen Albert te besteden.

Antwerpen, 29 Januari 1915.

1914

1918